KUMBUKIZI YA NYERERE

Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali inavyomuenzi Nyerere kwa vitendo

Na Mwandishi Wetu

Katika kumbukizi ya miaka 27 tangu kufariki kwa Baba wa Taifa Mwalimu Julius Kambarage Nyerere, haki, uadilifu na matumizi ya rasilimali kwa wananchi ni kipimo cha kumuenzi Baba wa Taifa.

Kwa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, inayojulikana pia kama OAG, kuendeleza urithi huo kunaonekana katika kazi za kila siku za kutoa ushauri wa kisheria, kuandaa sheria, na upekuzi wa mikataba ya Serikali. Kazi hizi zinaunganisha maamuzi ya maendeleo na wajibu wa kulinda maslahi ya umma, huku zikiweka msingi wa Serikali kutekeleza majukumu yake kwa mujibu wa sheria.

Mkataba unaochunguzwa kwa makini kabla ya kusainiwa, sheria inayoandikwa kwa usahihi na ushauri unaozuia uamuzi wenye madhara kwa wananchi ni sehemu ya kazi hiyo. Ingawa mara nyingi shughuli hizi hazionekani moja kwa moja kwa mwananchi, matokeo yake yanaweza kugusa fedha za umma, uwekezaji, huduma za jamii na fursa lukuki za maendeleo.

Katiba inaipa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wajibu gani kwa taifa?

Kwa mujibu wa maelezo ya majukumu yaliyotolewa na OAG, Ofisi hiyo ni zao la Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Majukumu yake yanaelezwa katika Ibara ya 59(3) ya Katiba ya mwaka 1977, Sheria ya Utekelezaji wa Majukumu ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Muundo wa Ofisi wa mwaka 2018 na Tangazo la Serikali Namba 48 la mwaka 2018.

Msingi huo unaifanya huduma ya kisheria kuwa sehemu muhimu ya uendeshaji wa Serikali. OAG hutoa ushauri kuhusu masuala ya sheria kwa wizara, idara zinazojitegemea, tawala za mikoa, serikali za mitaa, wakala, mashirika ya umma, taasisi za Serikali na wananchi. Kupitia ushauri huo, maamuzi yanapata mwelekeo wa kisheria kabla ya utekelezaji.

Katika muktadha wa kumuenzi Mwalimu Nyerere, wajibu huu unaweza kutazamwa kama njia ya kudumisha utumishi unaotanguliza taifa mbele. Uzalendo wa Mwanasheria una maana pale maarifa yake yanapotumika kusaidia taasisi kutimiza wajibu wake, kutambua mipaka ya mamlaka na kuepusha maamuzi yanayoweza kuligharimu taifa.

Upekuzi wa mikataba unalindaje maslahi ya wananchi?

Moja ya maeneo yanayohitaji umakini mkubwa ni upekuzi wa mikataba. OAG huandaa na kutoa ushauri wa kisheria kuhusu mikataba, hati za makubaliano na masuala mengine ya kimkataba yanayoihusu Serikali. Pia hutoa ushauri katika majadiliano ya mikataba, hatua inayowezesha masuala ya kisheria kuzingatiwa wakati masharti bado yanaweza kujadiliwa.

Wajibu huo unahusisha kuhakiki, kuratibu na kushauri kuhusu mikataba ya kikanda, makubaliano baina ya nchi na nchi pamoja na mikataba ya kimataifa inayohusisha Serikali. Ofisi hufanya pia utafiti kuhusu mikataba ya kimataifa ambayo Serikali inakusudia kuingia au kuridhia, ili maamuzi yawe na msingi wa taarifa na uelewa wa wajibu unaotarajiwa.

Uhusiano wake na urithi wa Baba wa Taifa Mwalimu Nyerere uko katika kutambua kuwa rasilimali za taifa zinapaswa kutumika kwa manufaa ya wananchi. Upekuzi makini husaidia kutambua masharti yanayoweza kuleta hasara, migogoro au mzigo wa baadaye. Hivyo, ulinzi wa maslahi ya umma huanza kabla ya saini kuwekwa, kupitia uchambuzi na ushauri wenye weledi.

Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Kwa mwananchi, umuhimu wa kazi hiyo unaweza kuonekana katika huduma zinazotegemea maamuzi ya Serikali. Pale mradi unapokuwa na mkataba unaofafanua wajibu wa kila upande, kunakuwa na msingi wa kufuatilia utekelezaji wake. Pale taasisi inapopata ushauri kabla ya kufanya uamuzi, inapata nafasi ya kutambua matatizo ya kisheria mapema. Hizi ni sababu zinazofanya huduma za OAG kuwa sehemu ya maandalizi ya maendeleo, hata kama mwananchi haoni kila hatua inayofanyika ofisini.

Sheria zinaandikwaje ili zieleweke na kutekelezeka?

OAG ina jukumu la kuandika miswada yote ya sheria ya Serikali na kushauri kuhusu mchakato wa utungaji wa sheria. Huandaa au kuhakiki sheria ndogo zinazotungwa na wizara na mamlaka nyingine, na kuandaa maazimio kwa ajili ya Bunge kuridhia mikataba na itifaki za kimataifa.

Ofisi pia hufanya urekebu wa sheria kuu na sheria ndogo kwa kuzingatia Sheria ya Urekebu wa Sheria, Sura ya 4. Majukumu yake yanajumuisha kufanya ufasiri wa sheria na nyaraka nyingine za kisheria kwa kuzingatia Sheria ya Tafsiri ya Sheria, Sura ya 1, pamoja na kusimamia utangazaji wa miswada na sheria katika Gazeti la Serikali.

Kazi hizi zina umuhimu kwa sababu sera na mipango ya maendeleo huhitaji msingi wa sheria unaoeleweka. Kwa kuandaa maandishi ya kisheria kwa usahihi, OAG husaidia kuweka wazi wajibu, haki na mamlaka. Huo ni mchango unaoweza kuhusishwa na dhamira ya kujenga taifa lenye taasisi zinazowahudumia wananchi kwa utaratibu na uwajibikaji.

Sheria kwa Kiswahili zina maana gani kwa mwananchi?

Urithi wa Nyerere unahusishwa pia na nafasi ya Kiswahili katika kujenga taifa na kuwaunganisha wananchi. Katika sekta ya sheria, lugha hiyo ina umuhimu wa vitendo kwa sababu sheria inapoeleweka, mwananchi anakuwa katika nafasi bora ya kutambua haki zake, wajibu wake na namna mamlaka za umma zinavyopaswa kufanya kazi.

Akifungua Mkutano Mkuu wa Mwaka wa Chama cha Mawakili wa Serikali Tanzania, TPBA, jijini Arusha Julai 13, 2026, Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan alipongeza juhudi za kutafsiri sheria kwa Kiswahili. Kwa mujibu wa makala iliyotolewa na OAG, alieleza kuwa hatua hiyo itasaidia wananchi kuelewa sheria na mipaka ya mamlaka ya Serikali.

Rais pia alipongeza maboresho katika mifumo ya upekuzi wa mikataba, urekebu wa tafsiri za sheria, utoaji wa msaada wa kisheria na kliniki za sheria kwa wananchi. Katika kuadhimisha miaka 27 ya kumbukizi ya Mwl. Nyerere, hatua hizi zinaweza kutazamwa kama jitihada za kufanya huduma za kisheria ziwe karibu zaidi na watu ambao maendeleo ya taifa yanawalenga.

Kalamu ya Mwanasheria inawezaje kulinda maslahi ya taifa?

Mkutano wa Arusha uliweka wazi kuwa maendeleo yanahitaji wataalamu wanaoweza kuzuia matatizo kabla hayajatokea. Rais Samia aliwataka Mawakili wa Serikali kutekeleza majukumu yao kwa uadilifu, weledi na uzalendo, akisisitiza nafasi yao katika kulinda rasilimali za taifa kupitia ushauri sahihi wa kisheria.

Alieleza kuwa kalamu ya mwanasheria, ikitumika kwa usahihi, inaweza kuzuia hasara na kulinda mikataba kabla haijawa mzigo kwa wananchi. Wazo hili linatoa maana ya vitendo kwa kumbukizi ya Mwl. Nyerere. Kumuenzi kupitia utumishi kunahitaji kila mtaalamu kutumia nafasi yake kufanya maamuzi ya umma yawe na manufaa yanayodumu.

Katika mkutano huo, Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Mhe. Hamza S. Johari, alieleza kuwa TPBA imeendelea kuwa jukwaa la kubadilishana uzoefu na kujenga uwezo wa wanachama. Ushirikiano huo una umuhimu katika kuimarisha maadili na ubora wa huduma ndani ya taasisi mbalimbali za umma.

Mkutano ulihusisha pia uzinduzi wa Kitabu cha Falsafa ya Sheria ya Mama Samia. Kwa maelezo ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali Mhe. Hamza S. Johari, kitabu kinaeleza mchango wa maboresho ya sheria, sera, taasisi na mifumo ya utekelezaji katika kujenga mazingira ya maridhiano, uwekezaji, uwazi, haki na maendeleo ya wananchi.

Mawakili wa Serikali wanajiandaaje kuchangia Dira 2050?

Baada ya mkutano mkuu, Msimu wa Tatu wa Mafunzo ya Bespoke kwa Mawakili wa Serikali ulifanyika Julai 15 hadi 17, 2026. Akifunga mafunzo hayo, Naibu Waziri wa Katiba na Sheria, Mhe. Zainab Katimba, alisisitiza haja ya mawakili kufikiri kimkakati na kutumia sheria kusaidia maendeleo, pamoja na kutatua migogoro.

Aliwahimiza kuhakikisha mikataba inalinda maslahi ya taifa, inaongeza thamani ya fedha za umma na kuepusha migogoro.

Naibu Mwanasheria Mkuu, Mhe. Samwel M. Maneno, alieleza matarajio ya maarifa hayo kuimarisha weledi, ubunifu na ufanisi.

Ujenzi wa uwezo unaendana na jukumu la OAG la kuratibu usimamizi wa maafisa sheria, Mawakili wa Serikali na watumishi wengine katika Ofisi na taasisi za umma. Kutunza na kuhuisha kanzidata ya watumishi hao kunasaidia pia uratibu na ushauri unaohusu rasilimali watu katika huduma za kisheria.

Mafunzo hayo yanaonesha pia kuwa kuendeleza urithi wa Mwl. Nyerere katika mazingira ya sasa kunahitaji maarifa yanayoendana na changamoto mpya. Misingi ya kutanguliza maslahi ya taifa inaweza kuendelea kuwa ileile, lakini aina za mikataba, namna ya kuhifadhi taarifa na mbinu za kutoa huduma zinabadilika. Kwa hiyo, kujifunza na kuboresha utendaji ni sehemu ya wajibu wa kuhakikisha utaalamu wa sheria unaendelea kulihudumia taifa kwa ufanisi.

Kadiri Tanzania inavyoelekea Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050, kazi hizi zinapata uzito zaidi. Uwekezaji, biashara, teknolojia na miradi ya maendeleo vinahitaji sheria zinazowezesha shughuli hizo huku zikilinda maslahi ya wananchi. Misingi ya haki, uadilifu na uzalendo inayohusishwa na Mwl. Nyerere inaendelea kuwa muhimu katika safari hiyo.

Dira ya OAG ni kuwa taasisi yenye ufanisi, ya kitaaluma na inayoaminika katika kutoa huduma bora za kisheria kwa Serikali. Dhima yake inaunganisha uandaaji wa sheria, upekuzi na majadiliano ya mikataba pamoja na ushauri wa kisheria na maendeleo ya kijamii, kiuchumi na kisiasa.

Katika Kumbukizi ya Mwl. Nyerere, mchango wa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali unaonekana katika kufanya misingi hiyo iwe sehemu ya kazi za taasisi. Ushauri wenye uadilifu, sheria zinazoeleweka na mikataba inayolinda umma ni njia za kuendeleza urithi wa Baba wa Taifa. Hapo, kumbukizi inapata maana kupitia huduma inayolinda maslahi ya Tanzania ya leo na kwa vizazi vijavyo.

Mhe. Hamza S. Johari
Mwanasheria Mkuu wa Serikali

Mhe. Samwel M. Maneno
Naibu Mwanasheria Mkuu wa Serikali